

Poročilo o prvem shodu katoliških slovenskih nepolitiških društev, ki se je vršil 1. 1902. v Ljubljani. Sestavil Luka Smolnikar, predsednik pripravljalnega odbora. V Ljubljani, 1902. Tisek „Katol. Tisk.“. Str. 125. — Na tem shodu je bilo zastopanih že 78 svetnih nepolitiških, večinoma izobraževalnih društev slovenskih. In vendar je bil ta shod namenjen v prvi vrsti pouku, kako se naj snujejo in vodijo taka društva! Iz tega se pač razvidi, kako mogočno je že naraslo to društveno gibanje med Slovenci. In odkar je izšla ta knjižica, je začela na novo delovati že zopet cela vrsta izobraževalnih društev na vseh straneh naše domovine. Želja po izobrazbi in neizogibna potreba novih časovnih razmer sta rodili ta društva, katera nam bodo — to trdno upamo — vzgojila inteligenčen in nraven ljudski naraščaj. Zadostuj nam, da zabeležimo le tvarine, o katerih se je na tem dvadnevem sestanku razpravljalo: O notranjem poslovanju „Zveze“, o izseljevanju, medsebojni pomoči društev in o pravnem varstvu, o potrebi organizacije sploh, o shodih in govornikih, o strokovni organizaciji, o skupnem socialnem delovanju s Hrvati, o osrednji zvezi strokovnih društev cele Avstrije in o časnikarstvu. Najobširnejši oddelek „Poročila“ pa je „Navod za snovanje in vodstvo društev“. Priporočamo to poročilo vsem, ki se zanimajo za društveno življenje.

Narodno gospodarstvo. Spisal Vekoslav Kukovec. V Celju, 1901. Natisnil in založil Dragotin Hribar. Str. 93. — Člankom, katere je gosp. pisatelj zbral v tej knjižici, je dal vsekako presplošen naslov. Zakaj teoretičnih razmotritvanj o raznih narodno-gospodarskih načelih se neče niti lotiti, ampak jih izpočetka že kar kratko odvrča, kakor da bi bile to čisto nevažne stvari: „Liberalna in druge do zdaj vladavše gospodarske šole imajo za strogega nasprotnika in sodnika zgodovino, ki istim očita marsikatero dokazane pregrehe. Absolutni zadružniki nimajo pa nasprotno, dočim omenjenim disciplinam zgodovina vsaj v gotovih ozirih dokazuje njih neutajljive zasluge, sploh praktičnih dokazov o veljavi svojih načel, ker do zdaj na svetu še ni dežele, kjer bi ista bila tudi v praksi pokazala svojo moč.“ Nejasno nam je, kaj si misli g. pisatelj pod imenom „absolutnih zadružnikov“. Ali so to komunisti, ali pristaši kooperativnih zadrug ali prijatelji strokovne organizacije? Sploh se zdi, da se g. pisatelj še sam ni mogel odločiti za nobeno načelno stališče, kajti vse teorije so mu „nezanesljive in nejasne“; on hoče pustiti vsakega „pri njegovem najboljšem prepričanju“

in opozarja, da imajo vse gospodarske smeri ena nevtralna tla, namreč varčnost. O tej varčnosti razpravlja nato v poljudni obliki, in sicer govori najprej o splošnem pomanjkanju štedljivosti in o raznih potih zapeljivosti, potem preiskuje meje, do katerih sega razumna štedljivost, in slednjič vzpodbuja k varčnosti mladino in gospodarje k preudarnemu in racionalnemu gospodarstvu z natančnimi zapiski. Kakor se vidi iz tega, se je g. pisatelju vse „narodno gospodarstvo“ skrčilo v nekaj moralnih naukov, a tudi ti nimajo mnogo dokazilne moči, ker se pisatelj skrbno izogiba vsakega verskega motiva. Dr. E. L.

RUSKA.

V novejšem času so se začeli Rusi bolj zanimati za druge Slované, in vsled tega je tudi v njihovem slovstvu „slavjanovêdenje“ precej napredovalo. O Slovencih je izšlo v dôbi enega leta kar pet knjižic, večinoma ponatiskov iz večjih ruskih listov. In sicer sta jih spisala g. Haruzin, sedanji podguvernêr v Vilni, in njegova sestra, gôdna. Vêra Haruzina.

Dve izmed teh knjižic smo kratko ocenili že v lanskem letniku; v prvi, „**Krestjanin Avstrijskoj Krajni i jeho postrojki**“ (stran 376.) popisuje gosp. Haruzin gospodarstvo našega kmeta in njegove stavbe, v drugi, „**Kranjskij kraž i jeho čudesnyja javljenja**“ (str. 503.) je pa popisal naš Kras, njegove vode in podzemne jame. Preostajajo nam torej še tri zadnje knjižice.

Krajna. Očerk. S mnogimi risunkami. Vêra Haruzina. Iz žurnala „Estesvoznanje i Geografija“. Moskva. Universitetskaja tipografija, Strastnoj bulvar. 1902. — Pisateljica slavi kranjsko deželo z vznesenimi besedami: „Prelestnaja strana¹⁾ — Krajna; strana vysokih gor i cvêtuščih dolin, gustyh lêsov, gde vodjatsja dikija kozy, medvêdy i volki, otradno²⁾ zelenyh alpijskih pastobišč; strana, gde rêki mčatsja, bezumno burnyja, po širokim dolinam, gde lêsa plny žurčanja svêtlh potokov i podzemnyh ključej.³⁾ Strana čudež prirody; isčezajuščih⁴⁾ periodičeski ozer, pod zemljeju tekuščih rêk, peščer,⁵⁾ porazajuščih mračnym veličjem svojih zal, skrivajuščih v sebê propasti, podzemnye hoda i čelebnyja vody, burnyh vodopadov, probyvajuščih sebê hod meždu stenami neprekloennyh utesov...“⁶⁾ Nato popisuje pred-

¹⁾ Krasna dežela. — ²⁾ Veselo. — ³⁾ Virov. — ⁴⁾ Izginjajočih. — ⁵⁾ Votlin. — ⁶⁾ Skal.